

KİRÂATLER MES'ELESİ (9)

(...dünden devam)

Arabistan'ın çeşitli bölgelerinden gelip Müslüman olan insanların, kendi lehçelerini birdenbire değiştirmeleri mümkün olmadığı gibi, okuma yazma bilmeyen birçok insanın duyduğu âyetlerin her kelimesini aynen hatırd tutması da kolay değildir. Demek ki bazı sahâbîler, ezberledikleri Kur'ân'ın bazı kelimelerini, eş anlamlı kelimelerle okumuşlar, bu yüzden aynı âyetleri ezberlemiş olan başka sahâbîler, bunların, âyetlerin bazı kelimelerini farklı okuduklarını duyunca durumu şikâyet mâhiyetinde Hz. Peygamber'e götürmüşler; o da okuyanları dinlemiş ve Kur'ân'ın anlam değişikliği olmadıkça böyle eş anlamlı bazı kelime farklarıyla okunmasına müsâade buyurmak üzere onların okumalarını doğrula-mıştır.

İşte Abdullah ibn Mes'ûd'un, "سَیْهَاتِنِ" zakyeten" okuması; "تَاْأَمُلِ الْعِشْمِ" demeye dili dönmeyen kimseye "

تَاْأَمُلِ الْعِشْمِ

ta'âmu'l-fâcir" şeklinde okuyabileceğini söylemesi, hep Hz. Peygamber'in bu müsaadesinden ileri gelmektedir. Çünkü önemli olan, kelime kalıpları değil, anlamdır.

"

سَیْهَاتِنِ سَیْهَاتِنِ سَیْهَاتِنِ سَیْهَاتِنِ سَیْهَاتِنِ سَیْهَاتِنِ

:

Biz düşünüp anlamamız için o Kitâb

'ı, Arapça bir okuma olarak indirdik"

(Yûsuf: 53/2)

âyeti ve benzeri âyetler de Kur'ân

'ın Arapça indirilişinin asıl amacının, halk tarafından anlaşılması olduğunu vurgulamaktadır.

Yoksa bu anlamlar, aslında Allah katında söz kalıplarından uzaktır. Her peygambere vahyedilen anlamlar, o peygamberin konuştuğu dil kalıplarına dökülerek vahyedilmiştir.

Böyle olduğuna göre aynı anlamın, başka kelimelerle ifade edilmesinde bir sakınca görülmemiştir.

Hz. Peygamber'in, buna müsaade buyurduğuna dair çeşitli kanıtlar vardır. Bu kırâatler hep Hz. Peygamber'e dayandırılmakla beraber, Hz. Peygamber'in, bir kelimeyi böyle yedi veya on ayrı biçimde okuduğuna dair bir rivayet yoktur. Demek ki bu kırâatlerin hepsi, Peygamber'in kendi okuması değil, okuyanları ikrarı (doğru okuduklarını kabul etmesi)dir. Kendi okuması, elbette Kureyş lehçesidir, başkası olamaz.

Yazının gelişmemişliğinin okuma farklarındaki etkisi

Bu açıklamalardan anlaşılacağı üzere bu kırâat (okuma) şekilleri, Hz. Peygamber'in kendisinden değildir. Hz. Osman'ın vurguladığı gibi Kur'ân, Hz. Muhammed'in konuştuğu Kureyş diliyle inmiş ve o zamanki noktasız, harekesiz, çeşitli okumalara müsâit Arap yazısıyla yazılmıştır. Sahâbîler Kur'ân 'ı, Peygamber'den duydukları biçimde okumalarına rağmen yine onlar arasında da okuma farklarının görüldüğü, bütün kaynak tefsîr ve hadîs kitaplarından anlaşılmaktadır.

(devamı yarın..)